

Уляна ВИТВИЦЬКА

кандидат економічних наук,
доцент кафедри організації праці і виробництва,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Тетяна ЛЕОНОВА

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ОЦІНКА СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

У статті досліджуються основні тенденції розвитку малого підприємництва в Україні, проаналізовано кількісні та якісні показники, котрі характеризують рівень розвитку цього сектору економіки, виявлено основні чинники, які перешкоджають ефективному функціонуванню суб'єктів малого підприємництва, а також виокремлено основні напрямки державної політики у цій сфері.

Ключові слова: мале підприємництво, суб'єкти малого підприємництва, малий бізнес, малі підприємства.

Одним із пріоритетних напрямків здійснення структурних змін в економіці України є активізація діяльності та посилення ролі малого бізнесу в забезпеченні соціально-економічної стабільності країни. Тому проблема створення сприятливих умов для ефективного функціонування і розвитку цього сектору економіки в сучасних умовах господарювання набуває особливої актуальності. Неприятливі політичні умови, недосконале законодавство, високий податковий тягар та низка інших проблем призводять не тільки до посилення тінізації економіки, а й ставлять під сумнів можливість існування та розвитку малого бізнесу в Україні.

На дослідження стану і проблем функціонування малого підприємництва зверталась значна увага. Серед концептуальних наукових напрацювань слід виділити доробок таких вітчизняних вчених, як Варналій З. С., Ващенко К. О., Воротін В. Є., Геєць В. М., Данилишин Б. М., Жаліло Я. А., Кужель О. В., Ляпін Д. В., які зробили найвагомий внесок у вивчення цього питання. Разом з тим висока динамічність малого бізнесу та мінливість середовища його функціонування зумовлює необхідність проведення подальших досліджень.

Метою нашої статті є окреслення основних тенденцій діяльності суб'єктів малого підприємництва, виявлення факторів, що стримують розвиток цього сектору економіки, та виокремлення пріоритетних напрямків державної політики у цій сфері.

На сьогодні малий бізнес є найбільш поширеною, динамічною та гнучкою формою ділового життя зі своїми особливостями розвитку та специфічними перевагами. Досвід розвинених країн переконує, що саме мале підприємництво є головним структурним елементом економіки, в якому створюється і перебуває в обігу основна маса національних ресурсів. Зокрема, у країнах Європи більше 50%, а в Японії – майже 80% населення зайнято в малому бізнесі [1, с. 34]. Саме тому розвиток цього сектору розглядають як вагомий чинник зростання економіки та створення робочих місць.

Для виявлення основних тенденцій розвитку малого підприємництва в Україні за період 2009-2011рр.

доцільно провести аналіз основних показників його діяльності, наведених у таблиці 1.

Динаміка основних кількісних показників діяльності суб'єктів малого підприємництва зображена на рисунку 1.

За даними Державної служби статистики показник кількості суб'єктів малого підприємництва в Україні за період 2009-2011 років характеризується спадною тенденцією: з 661 одиниці на 10 тис. осіб наявного населення у 2009 році до 464 одиниць у 2010 і 360 одиниць у 2011 році, тобто загалом зменшення становить 45,5%.

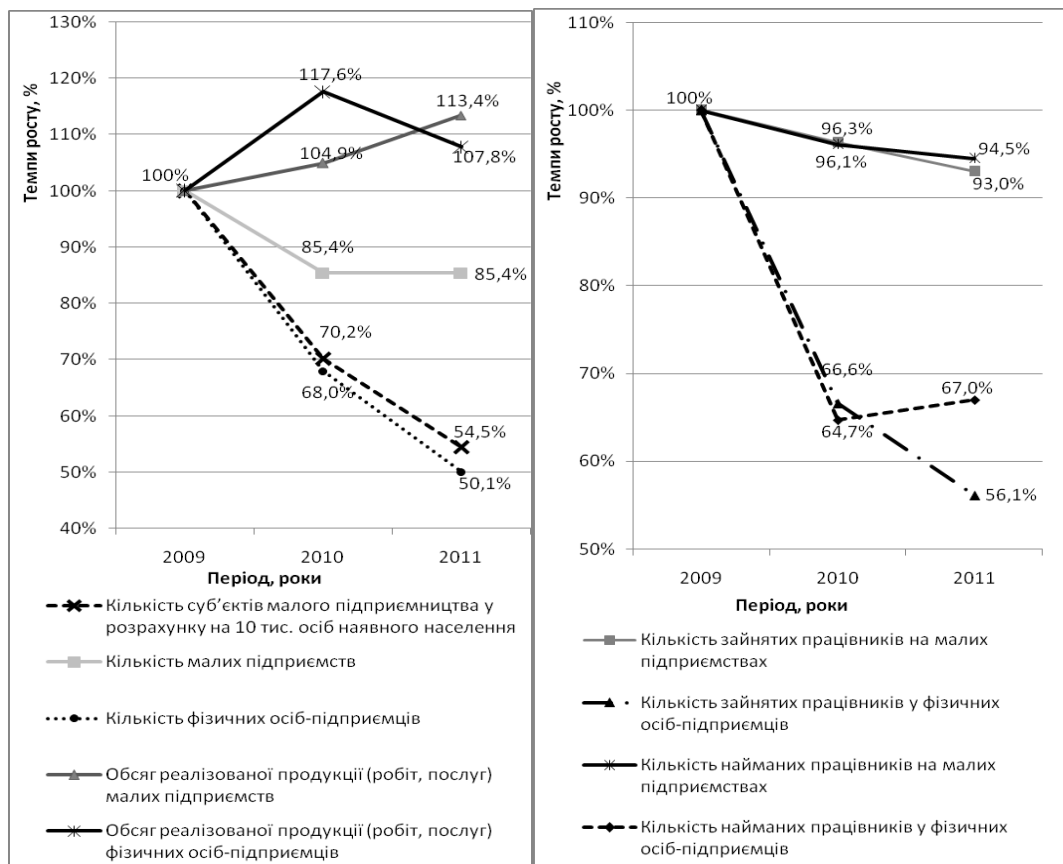
Як видно з рисунку 1, кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення скоротилась на 14,6%: з 82 одиниць у 2009 році до 70 у 2010-2011 роках. Особливо негативною є динаміка кількості фізичних осіб-підприємців: зменшення з 579 у 2009 році до 394 у 2010 і 290 у 2011, тобто за досліджуваний період їх кількість скоротилась майже удвічі. Таким чином в Україні не дотримується основний принцип державної політики у сфері малого бізнесу – забезпечення позитивного, або в найгіршому випадку «нульового» приросту кількості суб'єктів малого підприємництва [3, с. 67].

Водночас слід зазначити, що скорочення кількості малих підприємств не призвело до зниження обсягу реалізованої ними продукції: зростання цього показника за досліджуваний період становить 13,4%. У 2011 році обсяг реалізації продукції фізичними особами-підприємцями зменшився на 8,3% порівняно з попереднім роком.

За період 2009-2011 років для суб'єктів малого підприємництва характерні процеси звільнення працівників: кількість зайнятих на малих підприємствах скоротилась на 7%, найманих – на 5,5%. Відповідні скорочення для фізичних осіб-підприємців є значно суттєвішими: на 43,9% зменшилась кількість зайнятих працівників і на 33% кількість найманих. Така негативна тенденція свідчить про послаблення основної соціальної функції вітчизняного малого підприємництва – створення робочих місць та вирішення проблеми зайнятості.

Таблиця 1. Основні показники діяльності суб'єктів малого підприємництва [2]

Показники	Роки		
	2009	2010	2011
Кількість суб'єктів малого підприємництва на 10 тис. осіб наявного населення, одиниць	661	464	360
- малих підприємств	82	70	70
- фізичних осіб-підприємців	579	394	290
Питома вага суб'єктів малого підприємництва у загальній структурі, %			
- малих підприємств	12,5	15,1	19,4
- фізичних осіб-підприємців	87,5	84,9	80,6
Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг), млн. грн.	657643,6	714811,7	734854,0
- малих підприємств	461691,1	484393,5	523638,2
- фізичних осіб-підприємців	195952,5	230418,2	211215,8
Питома вага обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг), %			
- малих підприємств	70,2	67,8	71,3
- фізичних осіб-підприємців	29,8	32,2	28,7
Кількість зайнятих працівників, тис. осіб			
- на малих підприємствах	2227,4	2145,7	2070,8
- фізичними особами-підприємцями	4223,5	2814,5	2371,4
Питома вага кількості зайнятих працівників, %			
- на малих підприємствах	34,5	43,3	46,6
- фізичними особами-підприємцями	65,5	56,7	53,4
Кількість найманих працівників, тис. осіб			
- на малих підприємствах	2106,5	2024,9	1991,1
- фізичними особами-підприємцями	1559,3	1009,4	1045,5
Питома вага кількості найманих працівників, %			
- на малих підприємствах	57,5	66,7	65,6
- фізичними особами-підприємцями	42,5	33,3	34,3

Рис. 1. Динаміка основних показників діяльності суб'єктів малого підприємництва в Україні за період 2009-2011 років

Важливо зазначити, що за внеском малого підприємництва у ВВП країни Україна посідає останні місця в Європейському рейтингу, у той час, як у сусідніх Чехії, Словаччині та Угорщині частка малих підприємств у ВВП становить 30–40% [4, с. 5]. Загалом у сфері малого бізнесу в Україні задіяно близько 17% загальної зайнятості, а в країнах ЄС цей показник сягає 65% [5, с. 54]. Проте в нашій державі підхід до класифікації малого і особливо середнього підприємництва не відповідав прийнятому у країнах ЄС, що не давало змоги здійснити об'єктивне порівняння.

На сьогодні ця прогалина ліквідована у зв'язку з прийняттям Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22. 03. 2012 р. №4618-VI[6]. Згідно з цим Законом суб'єктами малого підприємництва визнаються фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи – підприємці та юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України. Суб'єктами середнього підприємництва визнаються

відповідні фізичні особи – підприємці та юридичні особи, у яких середня кількість працівників становить від 50 до 250 осіб, а річний дохід від будь-якої діяльності – суму, еквівалентну від 10 до 50 мільйонів євро. Така класифікація повністю відповідає вимогам, прийнятим у ЄС щодо малого та середнього підприємництва [3, с. 64].

Досліджуючи розвиток малого підприємництва у регіонах України (рисунок 2), встановлено, що найвищі показники концентрації малого бізнесу характерні для м. Києва, м. Севастополя, Київської, Одеської та Харківської областей, найнижчі – для Тернопільської, Рівненської, Львівської, Волинської та Сумської, що є свідченням недостатньо ефективного здійснення регіональної політики щодо розвитку і підтримки цього сектору економіки.

Проведені дослідження засвідчили, що в усіх регіонах України за досліджуваний період спостерігається суттєве зменшення кількості суб'єктів малого підприємництва (найбільші темпи спаду простежуються в Херсонській та Чернівецькій областях і сягають 55%), що відбулось здебільшого за рахунок значного скорочення кількості фізичних осіб-підприємців. Така негативна тенденція у всіх регіонах України свідчить про неефективну загальнодержавну політику у цій сфері.

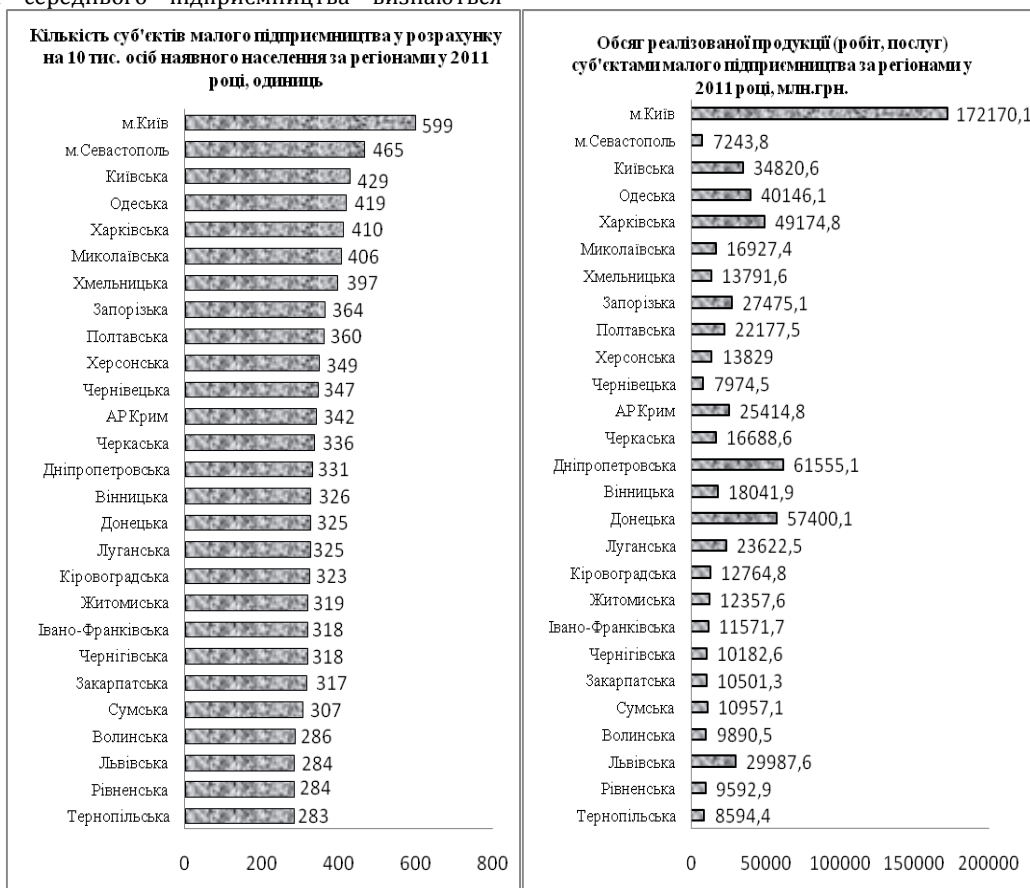

Рис. 2. Показники розвитку малого підприємництва в регіонах України [2]

За обсягом реалізованої продукції суб'єктами малого підприємництва лідерами є м. Київ (на частку якого припадає 23,4%), Дніпропетровська (8,4%), Донецька (7,8%), Харківська (6,7%) та Київська (4,7%).) області. Слід зазначити, що м. Київ та Одеська область традиційно є першими за станом розвитку та підтримкою малого підприємництва [7, с. 45].

Нерівномірність розвитку цього сектору економіки у регіонах України пояснюється різним рівнем їх економічного потенціалу та забезпечення ресурсами, особливостями їх господарської структури, різним ступенем розвитку ринкової інфраструктури, ставленням органів влади та населення до малого бізнесу, традиціями та місцевою психологією.

Щодо галузевої структури малого підприємництва, то у 2011 році у ній відбулись деякі зміни. Зокрема, в обсягах реалізованої продукції з 60,3% до 57,7% знизилася питома вага торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку, з 40% до 38,1% – оптової торгівлі та посередництва в ній. Питома вага сільського господарства зросла з 3,6% до 5,1%, промислового виробництва – з 9,1% до 9,8% [2, с. 20-21]. Такі зміни пояснюються реакцією бізнесу на зниження платоспроможності населення.

Дані, наведені в таблиці 1, засвідчують, що частка малих підприємств у загальній кількості суб'єктів малого підприємництва у 2011 році становить лише 19,4%, у той час, як на них припадає 71,3% обсягу реалізованої продукції, 46,6% кількості зайнятих працівників і 65,4% найнятих. Це зумовлює необхідність проведення подальших досліджень саме цього сектору малого бізнесу.

Насамперед слід зазначити, що частка малих підприємств у загальній кількості підприємств – суб'єктів підприємницької діяльності становить 0,937 і є практично незмінною впродовж останніх трьох років. Стабільною є й питома вага кількості найманих працівників на малих підприємствах – вона складає 25,8% від загальної кількості найманих на

підприємствах України. Натомість внесок малих підприємств у загальну величину обсягу реалізованої продукції вітчизняних підприємств, не дивлячись на його зростання в абсолютному вимірі (таблиця 1), знижується: з 16,8% у 2009 році до 14,4% у 2010 і 13,1% у 2011 [2, с. 47]. Тобто великі підприємства динамічніше нарощують обсяги своєї діяльності, що зумовлено створенням більш сприятливих умов для їх функціонування і розвитку.

Середньомісячна заробітна плата у малому бізнесі за підсумками 2011 року склала всього 1520 грн. Це набагато менше, ніж середня зарплата у країні, яка в цьому ж році становила 2633 грн. Проте у 2011 році зарплати на малих підприємствах виросли на 22,1%, що більше, ніж роком раніше, – 12,1% [8].

Показники, що характеризують фінансові результати діяльності малих підприємств в Україні за період 2009-2011 років, наведені в таблиці 2.

Загалом малі підприємства завершили 2011 рік зі збитками – фінансовий результат до оподаткування склав – 6767,6 млн. грн., в попередньому році підсумковий результат був позитивний – 935,3 млн. грн., хоча в 2009 році його значення було від'ємне і склало (-21783,7) млн. грн.

Таблиця 2. Показники діяльності малих підприємств [2]

Показники	Роки		
	2009	2010	2011
Фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.	-21783,7	935,3	-6767,6
Прибуток, млн. грн.	32745,4	49196,7	44323,3
Питома вага прибутку малих підприємств у прибутку по економіці загалом, %	22,8	23,2	16,0
Збиток, млн. грн.	54529,1	48261,4	51091,0
Питома вага збитку малих підприємств у збитку по економіці загалом, %	28,9	31,4	33,9
Питома вага малих підприємств, що одержали збиток, %	39,9	41,4	35,0
Рентабельність (збитковість) усієї діяльності малих підприємств, %	-4,8	-0,5	-1,8

Абсолютна величина загального прибутку малих підприємств України характеризується стрибкоподібною тенденцією, проте слід зауважити суттєве скорочення його питомої ваги у прибутку по економіці загалом: з 23,2% у 2010 році до 16% у 2011. Загальний збиток малих підприємств у 2011 році склав 51091 млн. грн., а його питома вага у збитку по економіці загалом – 33,9% і характеризується зростаючою тенденцією. Питома вага малих підприємств, які завершили 2011 рік зі збитками, становила 35% (проти 41,1% у 2010 році, що є найвищим рівнем за усі роки незалежності України).

За показником рентабельності можна зробити висновок про неефективність діяльності малих підприємств: рівень їх збитковості у 2011 році зріс порівняно з попереднім роком і становив -1,8%.

Стосовно галузевого розподілу, то позитивний підсумковий результат у 2011 році отримали тільки малі підприємства сільського господарства, фінансової діяльності та освіти: рівень рентабельності їх діяльності становив відповідно 20,5%, 3,4% і 6,7%. Зокрема, малі підприємства, що працюють у сільському господарстві, забезпечили фінансовий результат у розмірі 7420,9 млн. грн., при цьому 82,9% підприємств були прибутковими. Фінансова діяльність принесла малим підприємствам 4428,9 млн. грн. чистого прибутку, частка прибуткових підприємств становила 56,8%. Підсумки діяльності

малих підприємств, що працюють у сфері освіти, були скромніші – 52,4 млн. грн., але 66,9% прибуткових підприємств [2, с. 157-158].

Інші сегменти малого бізнесу в Україні не отримали позитивних економічних результатів. Найвищий рівень збитків – 12904,9 млн. грн. було отримано малими підприємствами сфери операцій з нерухомим майном, оренди, інжинірингу та надання послуг підприємцям [2, с. 158].

Регіональні диспропорції розвитку малих підприємств є значно суттєвішими, ніж загалом для малого бізнесу: у 2011 році найбільша кількість малих підприємств функціонує в м. Києві – 270 одиниць на 10 тис. осіб наявного населення, що майже в 4 рази перевищує середні по Україні показники. У той час, як в Сумській та Тернопільській областях – 41 мале підприємство, Волинській, Житомирській, Закарпатській та Луганській – 42. У Миколаївській області кількість малих підприємств на 10 тис. осіб наявного населення скоротилась з 100 одиниць у 2009 році до 64 у 2011, в Одеській – відповідно зі 107 до 81. Такі спади тенденції, хоча й менш динамічні, характерні для усіх регіонів України, окрім м. Києва, де за період 2010-2011 років спостерігається збільшення кількості малих підприємств на 20 одиниць [2, ст. 53].

Проведені дослідження дають підставу стверджувати, що найбільш несприятливими для

малого бізнесу в Україні виявилися зміни в податковому законодавстві, які фактично призвели до посилення податкового навантаження і значних обмежень щодо здійснення діяльності суб'єктами малого підприємництва, що за прогнозами призведе до подальшої тінізації малого бізнесу і навіть до згортання його діяльності.

Підтвердженням цього є низка фактів. Зокрема, у 2011 році кількість створених фізичних осіб-підприємців, приватних підприємств і товариств із обмеженою відповідальністю зменшилася на 30% порівняно з 2010 роком, а припинених суб'єктів господарювання – збільшилася на 36%. За перші три місяці 2011 року 60 тисяч приватних підприємців припинили свою роботу. Більше 30% малого бізнесу України пішло в тінь через неможливість пристосуватися до Податкового кодексу і забезпечити виконання передбачених ним вимог [9].

Про негативний вплив нової податкової системи свідчить зростання суми зборів до бюджету з представників малого бізнесу. На початку червня 2012 року Європейська бізнес-асоціація (ЄБА) заявила, що українська влада чинить надмірний податковий тиск на бізнес. У 2011 році податкові надходження збільшилися у частці ВВП до 25%. Це найвищий рівень за роки незалежності, а в 2013 році очікується, що частка податкового навантаження зросте до 26%, що також є рекордним показником [10].

У 2011 році за оцінкою журналу «Forbes» Україна увійшла до п'ятірки найгірших економік світу і зайняла 17 місце за найбільш високою ставкою податку на прибуток. За міжнародними оцінками сумарна ставка податків в Україні складає 55,5% від прибутку. Більший, ніж в Україні, рівень податків лише в Білорусії та Киргизії (80,4% та 57,2% відповідно). Щодо сумарної кількості податків у нашій державі, то вона у 2011 році скоротилась до 135, що забирало 657 годин у рік на їх сплату і більшу частину прибутку [4, с. 19].

Аналіз зазначених показників засвідчує, що підприємець – фізична особа, що перебуває на загальній системі оподаткування, витрачає на адміністрування та сплату податків 82 робочих дні, а сумарно фіскальне навантаження (збільшене ще й на розмір єдиного соціального внеску) для малого бізнесу складає 88,7% [4, с. 22].

Усе вищевказане підтверджує необхідність удосконалення чинної спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва з метою забезпечення прогресивних змін у національній економіці. Оптимальною вважається система, при якій підприємець сплачував би один платіж або за зайняття одним із видів підприємницької діяльності (фіксовану ставку), або від отриманого доходу (з обороту). Цей єдиний платіж повинен замінити (інтегрувати) абсолютно усі податки і збори, в тому числі й соціальні, які не стосуються найманих працівників та реального використання ресурсів із надр [4, с. 26].

Ще одним, не менш важливим, напрямком створення сприятливих умов для малого бізнесу є спрощення дозвольної системи та системи ліцензування,

недосконалість яких є одним з чинників, які перешкоджають подальшому розвитку підприємництва, досягнення показників його розвитку рівня розвинених держав, формування позитивного іміджу України у світовому рейтингу країн не тільки за рівнем сформованості підприємницького середовища, але й рівнем інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності країни [7, с. 96].

Вітчизняна дозвольна система у сфері господарської діяльності залишається обтяжливою, що визнають не лише вітчизняні підприємці, але й міжнародні економічні інституції. Це підтверджується 183 місцем України у рейтингу Doing Business-2013 за напрямком «отримання дозволів на будівництво» та 166 за напрямком «підключення до системи енергопостачання» [11; 12].

У той час, як в Європейському співтоваристві існує всього 6 видів ліцензій і 30 видів дозволів, в Україні після проведених змін у цій сфері залишилося 58 ліцензій і 227 дозволів. Необхідним є встановлення контролю за дотриманням стандартів якості протягом усієї діяльності суб'єкта підприємництва, а не у момент видачі ліцензії або дозволу, коли суб'єкт ще і не почав свою роботу [13].

Серед інших проблем, які стримують розвиток малого підприємництва в Україні, виділяють наступні: зростання корупції, відсутність верховенства права в бізнес-процесах, неефективне виконання національної та регіональних програм підтримки та розвитку малого підприємництва, відсутність дерегуляції та чесної приватизації, незахищеність власності, невідповідність законодавства України у цій сфері законодавчим нормам Європейського Союзу.

Насамперед для створення сприятливих умов функціонування і розвитку малого підприємництва в Україні необхідно змінити підходи до формування державної політики у цій сфері. Усунення надмірного державного регулювання та численних адміністративних бар'єрів, підвищення рівня виконавчої дисципліни в органах державної влади, ліквідація корупції – вирішення цих проблем є першочерговим як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях.

Основним принципом державного регулювання малого підприємництва в Україні має стати забезпечення стимулів до самостійної економічної діяльності громадян.

Таким чином, для забезпечення не тільки кількісного, але й якісного розвитку малого бізнесу держава зобов'язана перейти до реалізації послідовної та узгодженої політики, зорієнтованої на довгострокову перспективу. При цьому мале підприємство слід розглядати не лише винятково в економічній площині, а й у соціальній, як важливий інструмент забезпечення робочими місцями населення та покращення його добробуту. Для цього в Україні має бути створена відповідна нормативно-правова база та реалізовані низка прогресивних реформ, які визначають формування передумов для забезпечення сталого розвитку цього сектору економіки.

Список літератури

1. Варналій З. С. *Мале підприємництво: основитеорії і практики* / З. С. Варналій. – К. : Т-во "Знання", КОО, 2005. – 302 с.
2. *Діяльність суб'єктів малого підприємництва. Статистичний збірник Державної служби статистики України за 2011 рік*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Ляпін Д. В. *Зміни у державній політиці розвитку малого підприємництва в Україні* / Д. В. Ляпін // *Теоретичні та прикладні питання економіки: збірник наукових праць / за заг. ред. проф. Єханурова Ю. І., Шегди А. В. – Випуск 27, том 2. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. – С. 63-69.*

4. *Матеріали до круглого столу «Зелена книга малого бізнесу України: оцінка та перспективи шляхів розвитку»*, Київ, 31. 10. 2011 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pfi.org.ua/images/GreenBook_for_RT_31102011.pdf.
5. *Марченко О. І. Сучасний стан та тенденції розвитку малого підприємництва / О. І. Марченко // Інноваційна економіка. – 2012. – №6. – С. 54-57.*
6. *Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні [Електронний ресурс] : закон України від 22.03.2012 р. №4618-VI. – Режим доступу: <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.*
7. *Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні [Електронний ресурс] : національна доповідь. – К. : 2010. – Режим доступу: // <http://www.federation.org.ua>.*
8. *У малого бізнесу великі проблеми [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibud.ua/ua/novost/u-malogo-biznesa-bolshie-problemy-13867>.*
9. *Державна податкова служба України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sts.gov.ua>.*
10. *ЄБА: податкове навантаження в Україні зросло до рекордного рівня за останні 20 років. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.newsru.ua/finance/07jun2012/nalog_dav.html.*
11. *Сколотяний Ю. DoingBusiness-2013: чтобы лучик не погас... [Електронний ресурс] / Ю. Сколотяний // Зеркало недели. Украина. - 2012. №38.. – Режим доступу: //http://www.gazeta.zn.ua/ECONOMICS/doing_business-2013_chtoby_luchik_ne_pogas.html.*
12. *Ведение бизнеса 2013. Разумный подход к регулированию деятельности малых и средних предприятий. Сопоставительные данные об условиях регулирования предпринимательской деятельности по 185 странам. 10-е издание. Совместная публикация Всемирного банка и Международной финансовой корпорации. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: //<http://www.russian.doingbusiness.org/~media/GLAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/Foreign/DB13-Overview-Russian.pdf>.*
13. *Метаморфози вітчизняного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.smi.liga.net/articles/2012-11-13/7125282-metamorfozi_v_tchiznyanogo_b_znesu.htm#.*

РЕЗЮМЕ

Витвицкая Ульяна, Леонова Татьяна

Оценка состояния и перспектив развития малого предпринимательства в Украине

В статье исследованы основные тенденции развития малого предпринимательства в Украине, проанализированы количественные и качественные показатели, которые характеризуют уровень развития этого сектора экономики, обнаружены основные факторы, которые препятствуют эффективному функционированию субъектов малого предпринимательства, а также выделены основные направления государственной политики в этой сфере.

RESUME

Vytyvtska Ulyana, Leonova Tetyana

An estimation of the state and prospects of development of small enterprise in Ukraine

Basic trends of development of small enterprise in Ukraine have been investigated. The analysis of quantitative and quality indexes which characterize the level of development of this sector of economy have been conducted. Basic factors which hinder the effective functioning of small business entities have been found out. The basic directions of state policy in this sphere have been distinguished.

Стаття надійшла до редакції 04.03.2013 р.